

Izazovi u visokom obrazovanju za vrijeme pandemije bolesti COVID-19 i socijalne izolacije: iskustva i potrebe studenata i djelatnika visokih učilišta

– *webinar*

Sandra Bezjak, Mina Đorđević, Željka Plužarić

30. rujna 2020.

agencija za znanost i visoko obrazovanje

Uvod

- **novo iskustvo učenja i poučavanja** studenata i nastavnika širom svijeta
- jačanje sustava uzajamne podrške studentima i djelatnicima VU-a
- ENQA – dijalog s institucijama i nacionalnim tijelima
- anketni upitnici za studente i djelatnike visokih učilišta – **procjene sudionika o pojedinim aspektima rada i studiranja tijekom izvanrednih okolnosti od ožujka do srpnja 2020. godine**
- upitnik za djelatnike visokih učilišta – odgovorilo 764 djelatnika: 102 čelnika ili člana uprave visokog učilišta, 96 voditelja organizacijske jedinice (npr. odsjeka, odjela, zavoda i sl.), 540 nastavnika i 26 djelatnika stručne službe visokog učilišta (tajništva, tajništva katedri, djelatnika dekanata, studentske službe, knjižnice, informatičke službe)
- upitnik za studente – odgovorilo 1114 studenata (395 studenata i 719 studentica); 914 studenata studira na javnom visokom učilištu, a 199 na privatnom visokom učilištu
- šest tematskih cjelina.

Tematske cjeline

1. Tehnološki uvjeti studiranja
2. Kvaliteta izvedbe nastave u virtualnom okruženju
3. Podrška studentima u virtualnom okruženju
4. Vrednovanje i ocjenjivanje studentskih postignuća (ishoda učenja)
5. Procjena studentskog opterećenja
6. Socijalno-psihološki aspekti

1. Tehnološki uvjeti studiranja

Studenti:

- ušteda vremena
- mogućnost snimanja i naknadnog pregledavanja materijala
- nestabilna internetska veza
- (ne)posjedovanje vlastitog računala
- nejednaka sposobljenost nastavnika za korištenje tehnologije.

Djelatnici VU-a:

- veća dostupnost nastavnika studentima
- izazov i prilika za unaprjeđenje digitalnih kompetencija
- nezamjenjiv izravni kontakt sa studentima
- tranzicija iziskuje ulaganje velikog truda i vremena te posjedovanje određenih vještina.

1. Tehnološki uvjeti studiranja

- *Obrazovanje uz stalan posao i puno radno vrijeme je teško uskladiti, međutim online situacija je puno pojednostavila navedeno; svi smo se vrlo brzo priviknuli na online način obrazovanja, kojeg bi u nekim segmentima trebalo zadržati i primjenjivati i dalje. (student/ica)*
- *Zbog pandemije sam bio primoran vratiti se u svoje stalno prebivalište koje je udaljeno 250 km od mog studija (...); internetska veza mi puca svako malo, ni jedno Zoom predavanje nisam bio u mogućnosti odraditi do kraja, a moje visoko učilište donijelo je odluku da će sva predavanja u bližoj budućnosti biti održana online; ispisao sam se s faksa te sam u potrazi za poslom. (student)*
- *Koliko god online nastava bila kvalitetna, ne može se usporediti s nastavom uživo. (djelatnik/ica VU-a)*
- *U nastavnom radu smo bili absolutno prepušteni sami sebi. Nismo imali nikakvu tehničku podršku, sami smo morali pronaći aplikacije za održavanje online nastave. (djelatnik/ica VU-a)*

Potrebe

- osigurati stabilnu internetsku povezanost
- osigurati računala i dodatnu opremu
- korištenje jedinstvenih komunikacijskih platformi
- pristup elektroničkoj literaturi (dostupnost sveučilišnih udžbenika i ostale studijske građe)
- više razumijevanja nastavnog osoblja za tehničke probleme.

2. Kvaliteta izvedbe nastave u virtualnom okruženju

Studenti:

- pohvale prilagodbi novim okolnostima pojedinih nastavnika
- u nekim slučajevima *online* nastave nije niti bilo ili nije adekvatno provedena
- neujednačena kvaliteta kolegija
- nedostatnost elektroničke literature
- atmosfera karantene te uvjeti rada od kuće.

Djelatnici VU-a:

- *online* okruženje doprinosi boljoj interakciji nastavnika i studenata, no komunikaciju otežava neadekvatna računalna oprema
- vježbe, praktični i terenski rad, nastavu u području umjetnosti nemoguće je adekvatno izvoditi u *online* okruženju
- otežano je davanje povratnih informacija studentima
- otežana mogućnost neverbalne komunikacije kao pokazatelja razumijevanja sadržaja
- nepostojanje smjernica ili standarda za izvođenje *online* nastave.

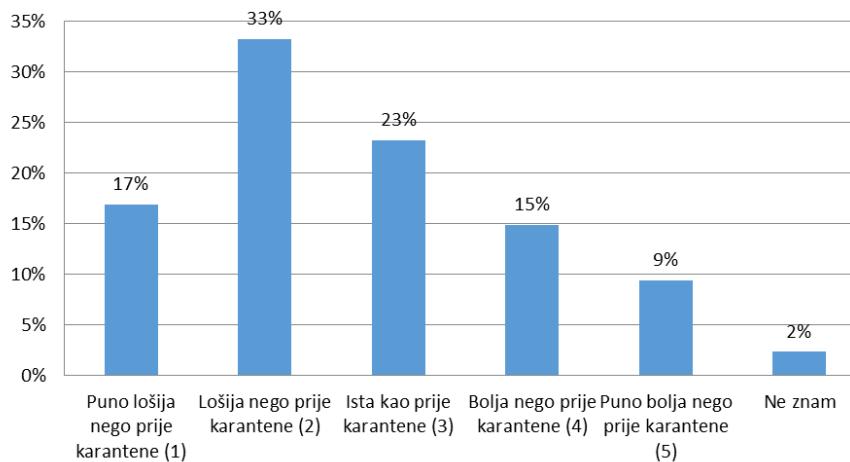
2. Kvaliteta izvedbe nastave u virtualnom okruženju

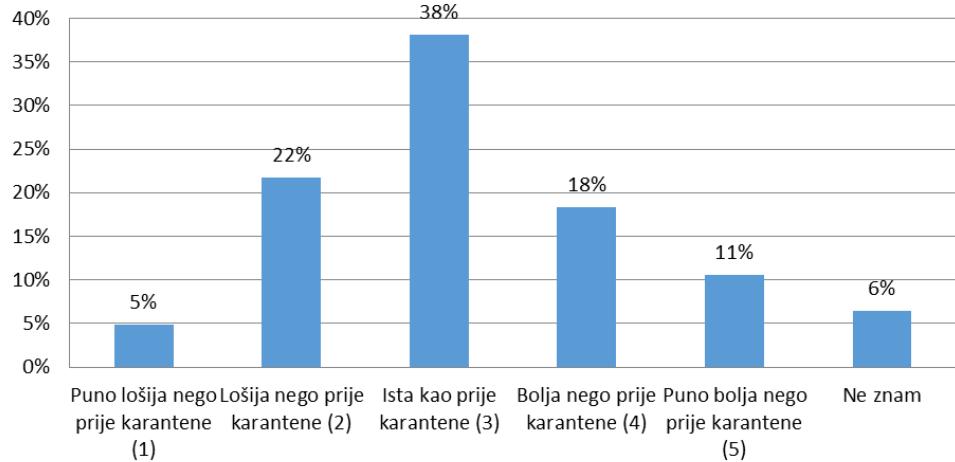
- *Neki fakulteti koji imaju samo teoriju se možda i mogu prilagoditi, ali mi iz tehničkog područja jednostavno ne dobivamo jednakou kvalitetnu edukaciju. (student/ica)*
- *Nastavnik bi trebao biti spremna za izvedbu predavanja neovisno o komunikacijskom kanalu, stoga priprema mora biti sastavni dio svakodnevnih aktivnosti, a to nesumnjivo utječe na percepciju kvalitete kod studenata. Rad na daljinu i korištenje digitalnih platformi traži dodatan fokus na vrijeme izvedbe, kao i na tehničko-tehnološke komponente poput dostupnosti kamere, kvalitete mikrofona kako za izvođača, tako i za publiku. (djelatnik/ica VU-a)*

Kvaliteta izvedbe online poučavanja kroz predavanja – studenti

Kvaliteta izvedbe online poučavanja kroz predavanja – djelatnici visokih učilišta

Potrebe

- bolja organizacija ispita
- bolja organizacija *online* vježbi
- prilagodba nastavnih materijala nastavi na daljinu (digitalni udžbenici, baza videomaterijala i dr.)
- mogućnost provedbe dijela nastave (posebno praktičnog dijela, laboratorijskih vježbi i sl.) uživo uz poštovanje epidemioloških mjera
- vrednovanje povećanog nastavničkog opterećenja
- izrada ujednačenih uputa za *online* nastavu.

3. Podrška studentima u virtualnom okruženju

Studenti:

- pohvale podršci dobivenoj od pojedinih nastavnika
- manjak komunikacije s pojedinim profesorima, izostanak povratnih informacija, prepuštenost samom sebi, izoliranost od drugih studenata
- doživljaj da su mnogi profesori na situaciju gledali kao "studenti sad imaju više vremena možemo im davati više zadaće"
- izostanak organizirane psihološke pomoći.

Djelatnici VU-a:

- povratne informacije studenata prikupljene putem anketa izvor su motivacije i pokazatelj smjera daljnog rada nastavnicima
- njegovanje individualnog pristupa studentima, no to zahtijeva prekoračenje radnog vremena i stalnu dostupnost
- nezainteresiranost studenata i inače nenaviklih na postavljanje pitanja (manjak znanstvene i stručne radoznalosti i interesa)
- smatraju da je studentima potrebna dodatna motivacija.

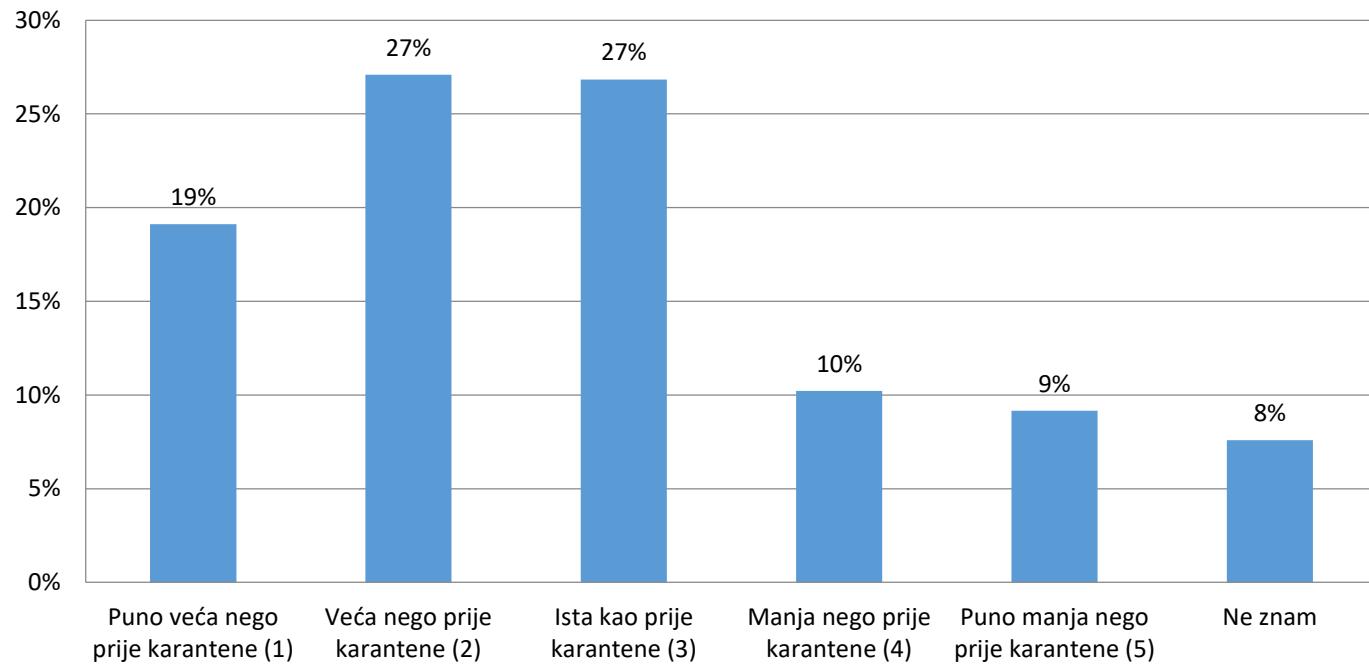

3. Podrška studentima u virtualnom okruženju

- Profesori su mi pristupačniji sada nego kada sam ih trebala tražiti uživo po fakultetu. (studentica)
- Žao mi je što velika većina nastavnika ne shvaća težinu okolnosti u kojima se nalazimo te koliko ovakve situacije psihički opterećuju studente – ne znamo što se događa, uskraćene su nam informacije o planovima i mogućnostima koje se razmatraju za budućnost. (student/ica)
- Individualni pristup studentima je hvalevrijedan pristup, ali teško (nemoguće) provediv u predavačkim grupama od preko 100 studenata i grupama za vježbe od preko 50 studenata (čak i u redovitoj nastavi, a osobito u online nastavi). (djelatnik/ica VU-a)
- Individualna podrška studentima je bila bolja za one studente koji su se sami javili i tražili pomoć. Na predavanjima i vježbama uživo je puno lakše prepoznati kojim studentima je pomoć potrebna (i kad ju oni sami ne traže). (djelatnik/ica VU-a)

Nastavnička opterećenost nastavom – djelatnici visokih učilišta

Potrebe

- organizirati neki oblik psihološke pomoći
- jačati motivaciju kod studenata
- redovito tražiti povratne informacije od studenata o kvaliteti nastave te uvođenje obveze provedbe studentske ankete
- više razumijevanja nastavnika za potrebe studenata
- dodatna izobrazba nastavnika u postojećim oblicima *online* komunikacije
- više individualnih i individualiziranih kontakata sa studentima.

4. Vrednovanje i ocjenjivanje studentskih postignuća (ishoda učenja)

Studenti:

- kratko vrijeme trajanja ispita
- prisutno prepisivanje na ispitima (*online* pismeni ispit kao provjere snalažljivosti i brzine, a ne znanja)
- *online* ispitivanje na nekim kolegijima gotovo isto kao i uživo
- neki profesori previše očekivali, a premalo davali u svojim *online* izlaganjima.

Djelatnici VU-a:

- inovativni načini ocjenjivanja poput kvizova, *online* upitnika, studije slučaja i sl.
- kontinuirano praćenje studenata kroz zadaće i seminarske radove
- teško je uspostaviti etičko vladanje na *online* ispitu, no postoje pomoćni alati poput Safe Exam
- pratiti distribuciju ocjena u uvjetima *online* ocjenjivanja.

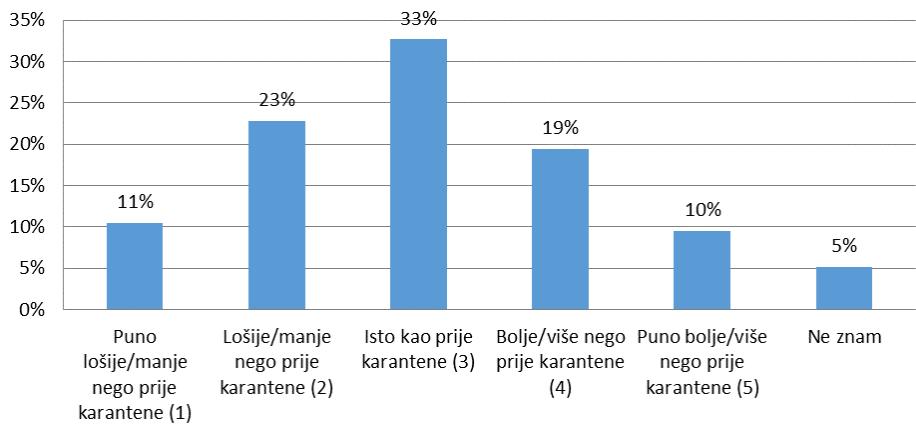
4. Vrednovanje i ocjenjivanje studentskih postignuća (ishoda učenja)

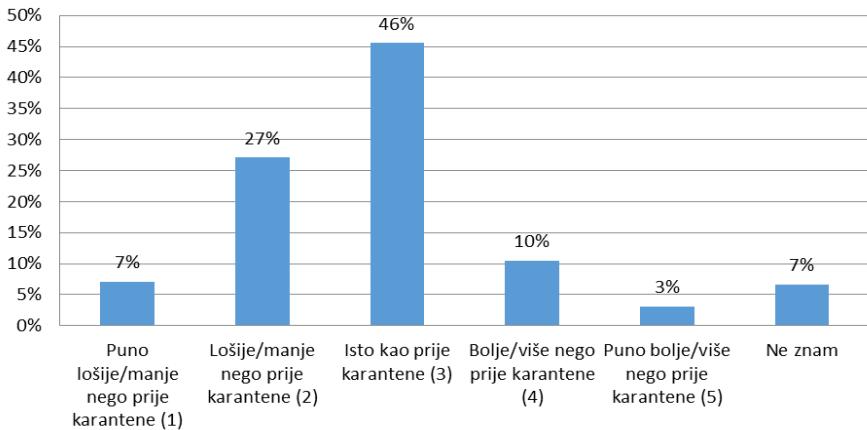
- *S online ispitima i kolokvijima absolutno nisam zadovoljna jer su profesori toliko fokusirani na to da studenti ne prepisuju te su rezultati često pokazatelji brzine rješavanja i prepisivanja, a ne znanja.*
(studentica)
- *Online testovi su jedan od alata ispitivanja i pokazali su se djelomično učinkovitim jer je jedino ograničenje koje smo mogli postaviti vremensko ograničenje što je kod nekih studenata izazvalo stres. Dobro su se pokazali projektni zadaci, gdje je to bilo moguće. Za projektni tip zadataka su čak i studenti pokazali veliki interes, ali su opet zbog preopterećenosti iskazali i nezadovoljstvo jer je bilo više istovremeno zadataka koje su trebali u kratkom roku obaviti.*
(djelatnik/ica VU-a)

Ocenjivanje studenata pokazalo je uspješno savladavanje gradiva pojedinih nastavnih jedinica za vrijeme studiranja u virtualnom okruženju – studenti

Ocenjivanje je pokazalo postizanje predviđenih ishoda učenja kod studenata za vrijeme studiranja u virtualnom okruženju – djelatnici visokih učilišta

Potrebe

- osigurati dovoljno vremena za pisanje ispita
- omogućiti uvid u ispite
- razumijevanje za tehničke poteškoće prilikom provjere znanja
- donošenje pravila i smjernica vezanih uz ocjenjivanje
- obuka o metodama vrednovanja u virtualnoj učionici
- radionica za uprave visokih učilišta, nastavnike i studente na temu etičkog vladanja tijekom provjere znanja.

5. Procjena studentskog opterećenja

Studenti:

- ušteda vremena na putovanju do fakulteta
- potrebno značajno više samostalnog rada kako bi se kompenzirala slabija kvaliteta nastave
- pretrpanost kolokvijima na kraju semestra, više seminarskih radova, više domaćih zadaća, a sve to u uvjetima jednakog vremenskog opterećenja predavanjima.

Djelatnici visokih učilišta:

- studentsko opterećenje i obujam rada nastojali održati što sličnijim klasičnoj nastavi
- zbog nemogućnosti održavanja kontroliranih provjera znanja, dio je nastavnika uveo dodatne zadatke koji su ponekad bili i dobровoljni te nisu vrednovani kao dio konačne ocjene
- opterećenje ovisi o organizacijskim sposobnostima studenata, motivaciji, samodisciplini.

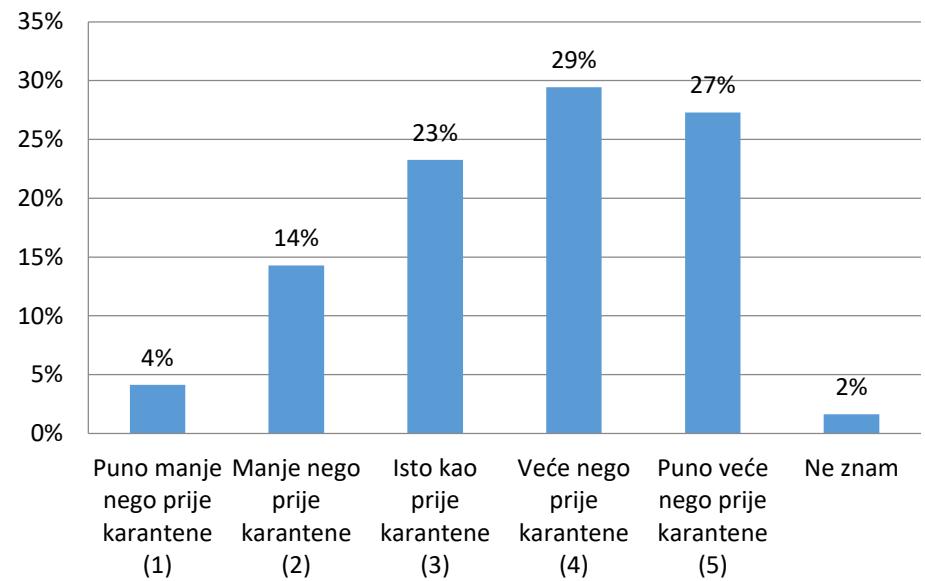

5. Procjena studentskog opterećenja

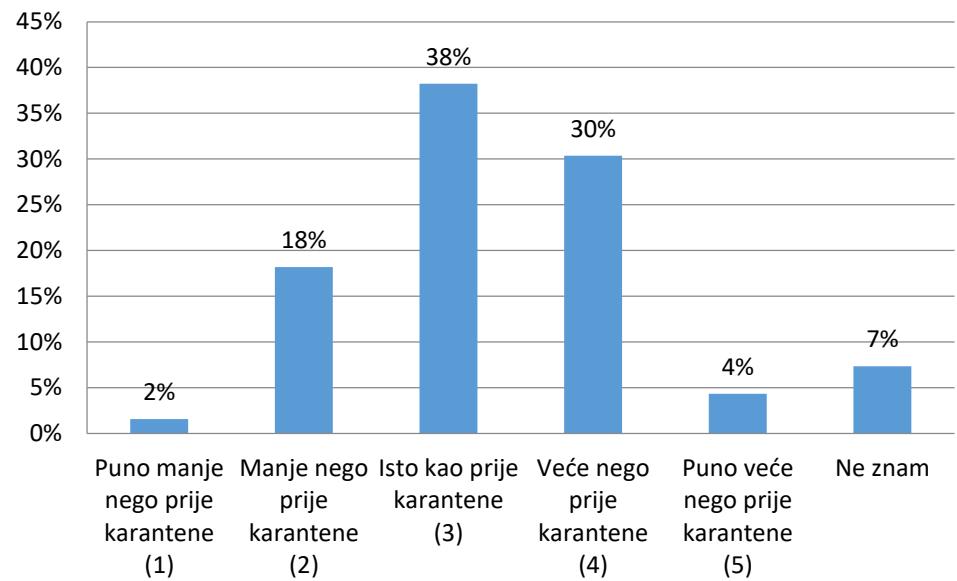
- *Premda je opterećenje bilo veće, vrijeme koje sam imala na raspolaganju je bilo veće, stoga nije bilo problema. (studentica)*
- *Tijekom karantene prisiljen sam gotovo sve kolegije naučiti sam; samostalni rad bi bile riječi koje bih koristio da opišem ovaj semestar. (student)*
- *Prema mojim saznanjima, ovisno o karakternim crtama (organizacijske sposobnosti, odgovornost i disciplina) neki su se studenti izvrsno snalazili u tim uvjetima dok su neki bespotrebno trošili previše vremena. (djelatnik/ica VU-a)*
- *Opterećenje je manje nego prije karantene jer mnogi nisu ni pratili nastavu. Znam. Mogao sam vidjeti broj pogledanih snimki. (djelatnik VU-a)*

Opterećenje studenata u online okruženju za vrijeme izvanrednih okolnosti – procjena studenata

Opterećenje studenata nastavnim procesom – procjena djelatnika visokih učilišta

Potrebe

- osigurati kvalitetne i dostatne *online* materijale
- preispitati učinke nastave na daljinu na studente
- pružiti podršku studentima kroz *online* tečajeve o učinkovitosti učenja i dr. akademskih i životnih vještina
- edukacija nastavnika o izvođenju *online* nastavnog procesa te dijeljenje primjera dobre prakse među nastavnicima.

6. Socijalno-psihološki aspekti

Studenti:

- poteškoće sa samomotivacijom tijekom *online* studiranja zbog straha od zaraze koronavirusom, financijske krize, potresa i dr. te općenito neizvjesnosti situacije
- zabrinutost i tjeskoba zbog povećanja količine zadataka, drugačije radne atmosfere u kućnom okruženju
- zabrinutost zbog otežanih mogućnosti financiranja studija
- virtualno okruženje omogućilo bolju organizaciju vremena, ugodnije okruženje i više vremena za bavljenje vlastitim interesima
- samoorganiziranje i upravljanje vremenom prepoznati kao ključne vještine
- važnost povratnih informacija nastavnika u funkciji motiviranja i poticanja studenata.

Djelatnici:

- korisnost anketa za prikupljanje povratnih informacija o svome radu
- cjelokupno iskustvo kao izazov i prilika za unaprjeđenje vlastitih vještina
- ispreplitanje poslovnih i privatnih, odnosno obiteljskih obaveza tijekom rada od kuće
- teškoće u pogledu održavanja interesa studenata kroz cijeli semestar
- stres zbog nemogućnosti bavljenja znanstvenim radom zbog povećanog nastavnog opterećenja
- izostanak psihološke podrške nastavnicima i studentima.

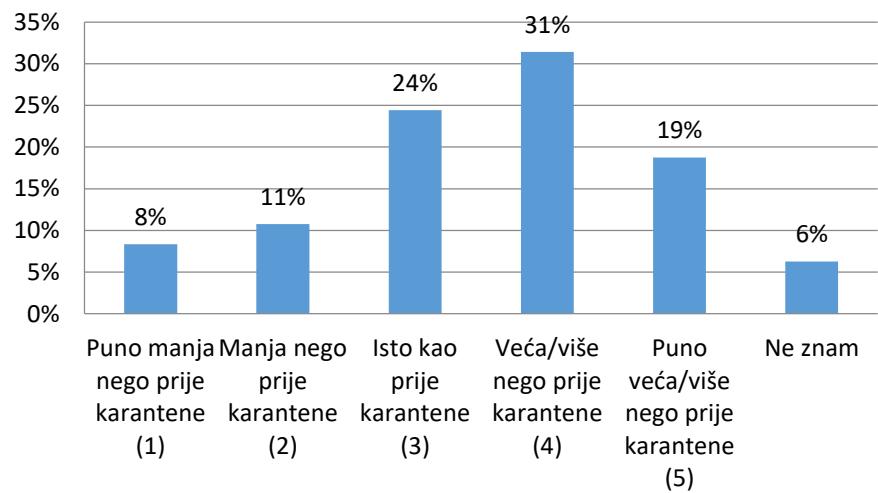

6. Socijalno-psihološki aspekti

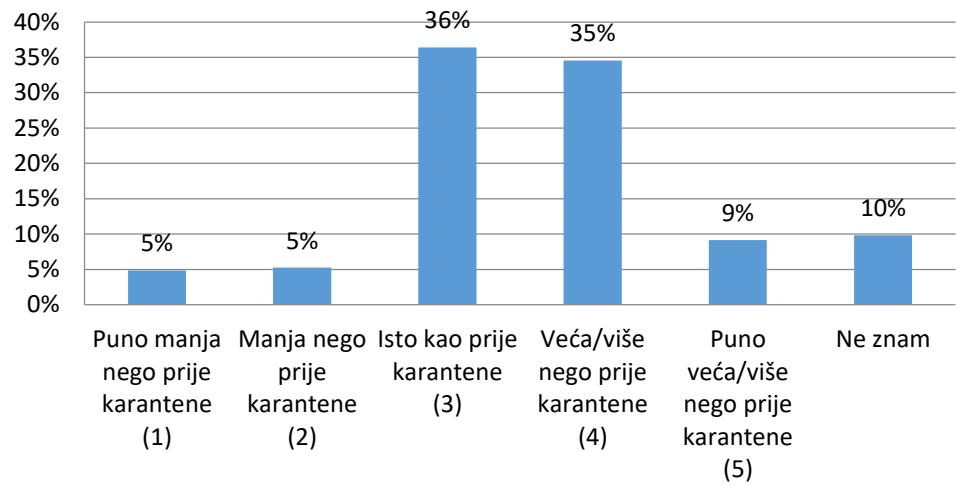
- *Online nastava je za mene bila pozitivno iskustvo; gubitka vremena nema, a svu energiju trošim ili na osobne interese koji me inspiriraju ili na fakultet; puno sam sretnija i opuštenija – ovo je budućnost.* (studentica)
- *Dobrobiti nema, samo posljedice, kao trauma koju želite potisnuti; za motivaciju nije bilo uvjeta niti vremena jer su nas preopteretili obavezama koje oni nisu izvršili.* (student/ica)
- *S jedne strane bilo je lijepo raditi od kuće i više vremena provoditi s djecom, ali to je onda s druge strane izazivalo stres jer se ogromna priprema (veća za ovaj oblik nastave) radila tijekom noći, kada sam jedino imala mir.* (djelatnica VU-a)
- *Drago mi je da me je karantena natjerala da isprobam online metode poučavanja i prilagodom nastavne materijale jer za to ranije nisam imala vremena. Sada će mi to u budućnosti olakšati i da tijekom redovne nastave dio toga odradimo na daljinu.* (djelatnica VU-a)

Pojava osjećaja tjeskobe i/ili depresivnosti tijekom studiranja u virtualnom okruženju – procjena studenata

Pojava osjećaja tjeskobe i / ili depresivnosti tijekom rada u virtualnom okruženju – procjena djelatnika visokih učilišta

Potrebe

- potrebno omogućiti psihološko savjetovanje za studente i djelatnike
- potrebno imati razumijevanja za pojedinačne situacije studenata
- potreba za kvalitetnim odmorom i ograničenjem radnog vremena tijekom rada od kuće
- kontinuirano tražiti povratne informacije od studenata.

Zaključak

- Svrha je istraživanja bila dobiti uvid u stanje i zabilježiti osobna iskustva studenata i djelatnika visokih učilišta.
- I studenti i djelatnici VU-a prepoznaju i prednosti i nedostatke online nastave – primjenjiva je za prenošenje teorije, teže primjenjiva ili neprimjenjiva za praktični rad, laboratorijske vježbe, umjetničku nastavu i sl.; fizički kontakt je nezamjenjiv; potrebna prevencija neetičnog ponašanja na ispitima.
- Potrebe studenata i djelatnika visokih učilišta odnose se na stabilnu internetsku povezanost, primjerenu računalnu i dodatnu opremu, osiguravanje pristupa elektroničkoj literaturi, bolju organizaciju *online* ispita i prevenciju neetičnog ponašanja, mogućnost provedbe dijela nastave (posebno praktičnog dijela, laboratorijskih vježbi i sl.) uživo, vrednovanje povećanog nastavničkog opterećenja, izradu ujednačenih uputa za izvođenje *online* nastave, usluge psihološkog savjetovanja, dodatnu izobrazbu nastavnika u postojećim oblicima *online* komunikacije, preispitivanje učinaka nastave na daljinu na studente i dr.

Evaluacija webinara

<https://skazvo.azvo.hr/hr/webinar-covid-19-evaluacija>

Hvala na pozornosti!

www.azvo.hr

sandra.bezjak@azvo.hr

mina.dordevic@azvo.hr

zeljka.pluzaric@azvo.hr